

út at koyra

TEMA: FYRSTI BILUR Í FØROYUM

Luffa í Gongini var á Kongabrunni, tá fyrsti bilurin kom á land í mai 1922:

Eingin dugdi at koyra bilin

skulu ellisakfør - t. e. bilar, eldri enn 30 ár - bert gjalda MVG, sum er 25% av prísnum.

Hans Elmar Poulsen heldur kortini, at tað er ov nógv at krevja av teimum heilt gomlu bilunum.

- Eingin keypir sær ein slíkan bil til vanliga koyring. Tí skuldi einki avgjald verið. Bilarnir eru ein partur av søguni.

Bilasavnið á Vatnsøyrum

Ítrivið hjá Hans Elmar Poulsen hevur vundið meira og meira upp á seg. Akførini eru vordin so mikið mong, at hann nú hevur eitt heilt savn av bilum og motorsúkklum, hvørs aldur stavar frá 1915 og fram í sekstíðini. Hans Elmar sigur, at størstur er áhugi hansara fyri teimum eldru bilunum. Bilarnir standa nú einum einum høli hjá Elmar, sum vóru væl eigna til endamálið.

Ford T bilurin frá 1915 er sera áhugaverdur. Hetta er fyrsti hópfamleiddi bilurin í heiminum. Tilsamans vóru framleiddir frá 1908 - 1927 15.007.033 Ford T bilar. Tað er bara VW-boblarn, sum hevur nærkast hesum tali upp á samsvarandi tíðarskeið.

Bilurin hjá Elmar er frá fyrra endanum, hann hevur fabriksnummarið 956.345 og er gjørdur í november í 1915. Um bilin er at siga, at hann hevur ein fyra strokkaðan, síðventileraðan motor upp á 20 HK og 2,9 litrar. Vektin er 850 kg. Hægsta ferðin er 70 - 75 km/t. Longdin er 3400 mm, breiddin er 1650 mm, hæddin er 2100 mm, v/kalesju. Dekkini framman eru 30 x 30 tummar og aftan 30 x 35 tummar. Bilurin hevur hvørki startara ella dynamo, men sigultendring og skal vindast í gongd. Hesin bilur er elsti bilur í Føroyum - sjei ár eldri, enn fyrsti bilur, sum kom til Føroya.

- Eg havi sjálvur stóra gleði av hesum savni, men eg sýni fegin bilarnar fram fyri áhugaðum fólki. Eru tað ferðandi, skulaflokkar o. o., ið hava áhuga fyri at siggja bilarnar, og tosa eitt sindur um henda part av søgu okkara, so eru tey vælkomn at seta seg í samband við meg, sigur Hans Elmar Poulsen, sum leggur afturat, at hann kortini ikki ætlar at gera nakran vinnuveg burtur úr bilunum.

- Um eg kann kveikja áhuga hjá onkrum, ella hjálpa til at útvega ellisakfør, geri eg tað fegin.

Ein dugdi at koyra

- Eg minnst væl tann dagin, sigur Luffa. - Nógvi fólk var komið saman, og bilurin kom í land á einum

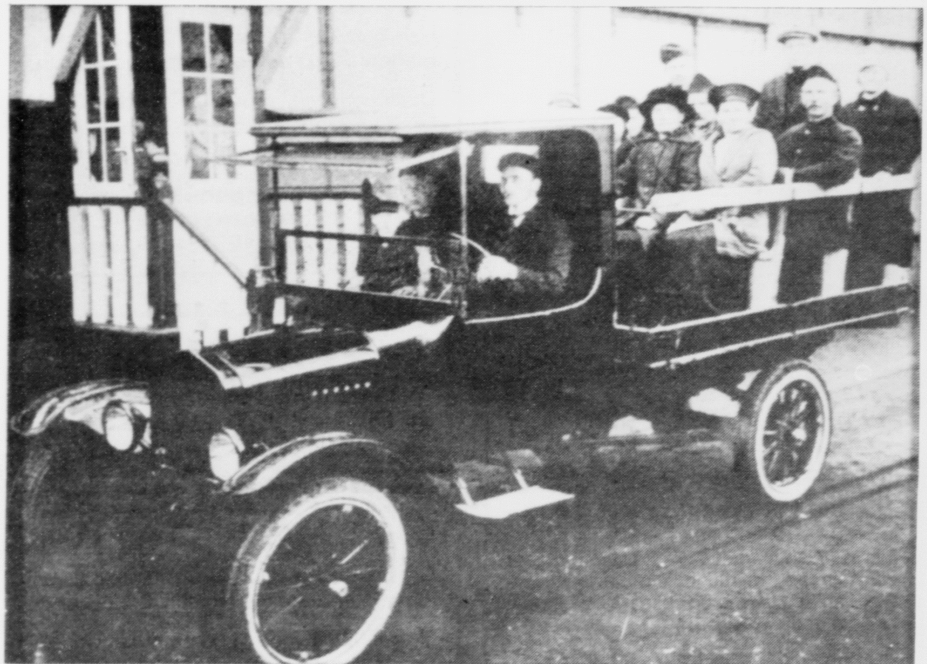
- Tí var hann skumpaður niðan í Quillingsgarð, har Wenzel Petersen og Vilhelm Nielsen høvdu smiðju. Nógvi fólk varð komið saman hendan dagin - at siggja ein bil fyri fyrstu ferð. Teirra millum var Oluffa Jensen í Gongini í Havn. Fyri henni var tað nakað serligt, tí tað var systkinabarnið, Jóhannes Olsen, sum átti í bilinum.

EIRIKUR LINDENSKOV

Teir vóru tveir - havnarmenninir báðir Jóhannes Olsen og Júst Sivertsen, sum keyptu fyrsta bilin, sum kom til Føroya. Hetta var í 1922. Teir keyptu bilin frá samstarvsfeløgnum Wenzel Petersen og Vilhelm Nielsen í Havn.

Júst Sivertsen er gitin um alt landið sum tann fyrsti føroyingurin, ið fekk sær bil. Jóhannes Olsen - sum var hin fyrsti, ið koyrdi bil, og sum hevur fingið koyrikort nummar 1, hava vit hoyrt minni um. Men tað er av góðum grundum. Hann gjørdi ikki so nógv um seg, tí hann fall skjótt frá - hann doyði av vanlukku, tá ein ketil sprongdist á nýggja Alexandrines Hospital í 1924.

Tað var 6. mai í 1922 at bilurin varð keyptur. Ein teirra, ið var á Kongabrunni hendan dagin, tá bilurin kom á land, var systkinabarnið hjá Jóhannes, Oluffa Jensen (Luffa í Gongini) í Havn. Jóhannes vaks upp í barnaheiminum hjá Luffu, undir Kletti, og minnst hon tí væl hetta tíðarskeiðið.

Ford T 1922. Bilurin lastar 1 tons og var tann fyrsti bilurin í Føroyum. Hendan dagin vóru Hannis Olsen (við røðrið) og Júst Sivertsen (við lið hansara) biltúr við sjúklingum á Sanatoríum í Hoydølum. Smádrongurin, ið sæst hinumegin bilin, er Nigga, Niclas Joensen, bróðir Luffu, sum óivað hevur verið við. Ogritt er, hvørji fólkin í lastini eru - er onkur, ið kennir tey?

prámi. Eg minnst ikki hvørjum skipi hann kom við, men tað var eingin, sum dugdi at koyra bilin. Hann var tí skumpaður niðan í Quillingsgarð, har Wenzel og Vilhelm høvdu smiðju.

Jóhannes var tann fyrsti, sum koyrdi. Tað var danin Plank (pápi Viggo Plank), sum lærði hann at koyra. Tað fyrstu tíðina var tað bara Hannes, sum koyrdi, sigur Luffa.

Koyrdu við fólki

Hann førði Reyða Kross, men fór seinni á hospitalið at arbeiða sum montørur, sum tað kallaðist. - Tá haldi eg, at Júst tók yvir bilin, sigur Luffa.

Hannis arbeiðið nógvi, greiðir Luffa frá. - Fysikus Herup hevði altið boð eftir honum, og tað var eisini tí, at vit vóru millum tey fyrstu, sum fingi telefon. Minnst meg rætt høvdu vit nummar 13.

Hvussu nógvi var at koyra fyrstu tíðini minnst Luffa ikki reiðiliga.

- Men teir koyrdu við fólki, tað minnst eg væl.

Teir koyrdu túrar niðan á Sanatorið og aðrar túrar. Minnst meg rætt, kostaði tað 50 oyru fyri vaksni og 25 oyru fyri børn. Eg minnst væl, at Jóhannes hevði eina pappeskju við 25 oyrunum í undir seingini.

Um bilin sigur Luffa, at hon heldur hann var svartur, ella rættuliga myrkur. Hann hevði ikki el-startara, men skuldi vindast í gongd.

Lesið meira á baksíðuni

Oluffa Jensen - ella Luffa í Gongini, minnst væl, tá bilurin kom á land á Kongabrunni. Jóhannes Olsen, sum var fyrsti føroyingur, ið koyrdi bil, var systkinabarn hennara. Hann vaks upp í barnaheimi hennara undir Kletti, og minnst Luffa tí bilin serliga væl. Mynd: Kalmar

